

uništavanje koji su bili centri birokratskog i industrijskog rasističkog ubijanja. Tezu o iznuđenom antifašizmu osporili su britanski historičar Hobsbawm i pariski politikolog Traverso (Hobsbawm 1996, Traverso 2000). Hobsbawm, za razliku od Firea, tvrdi da su komunisti bili najdosledniji branioci antifašističke koalicije posle 1934, a nijedna antifašistička koalicija se nije mogla zamisliti bez SSSR-a. Logika ove situacije je bila toliko snažna da je nije mogla uzdrmati ni Staljinova politika 1939-1941. Komunistički uticaj je u ratu porastao kao i da nije bilo epizode Molotov-Ribentrop, zahvaljujući Hitleru. Logika te situacije (antifašističke strategije) je bila bez alternative. SSSR je bio neizostavni elemenat svake alijanse koja se nadala da će Hitlera pobediti. Između 1919. i kraja 2. svetskog rata levica nije oborila nijednu vladu, sve antidemokratske promene (puč, osvajanje vlasti ili prenošenje vlasti), izvela je desnica. Nije bilo teško uočiti da je SSSR 1945. dosegao vrhunac međunarodnog ugleda zahvaljujući padu Berlina. Tu je i Fire u pravu kao i mnogi koji uočavaju da je period komunističke hegemonije bio između 1943. i početka 1950-ih. Tada je bio i najrašireniji strah od zaraznosti komunizma. Ali samo je manjina uvidela da je stupanj antikomunizma bio obrnuto proporcionalan ozbiljnosti komunističke pretnje: komunisti su bili ponajmanje opasni tamo gde su komunističke partije zabranjene, u SR Nemačkoj i SAD.

Fire je, pak, vlastitom dijalektikom komunistički antifašizam pripisao nacizmu, a kao istinske antifašiste istakao Čerčila i De Gola. Pre će biti da je značaj Čerčila i De Gola bio u tome što su bili retki koji su potisnuli svoj duboko ukorenjeni antikomunizam u ime operativne nužnosti saveza sa Staljinom i komunističkim pokretima otpora. Komunisti su bili nesrazmerno zastupljeni u pokretima otpora, nemačka socijaldemokratija je bila u dubokom zimskom snu, a i veliki delovi ostalih socijalističkih partija. U tim okolnostima bilo je bizarno posmatrati fašističke i komunističke snage kao u istoj meri nepoželjne. Fire se ne bavi iscrpnije pokretima otpora, a upravo je ta aktivnost komunistima pružila legitimnost na izborima posle rata u Italiji i Francuskoj, pa i u Velikoj Britaniji. Dalje, Fire ističe da je privlačna snaga komunizma počivala na žaru Francuske revolucije. Hobsbawm je uveren da je između 1917. i 1989. Oktobarska revolucija zasenila Francusku. Doduše ne i u Francuskoj (tu su uvek godine između 1789. i 1793. bile centralne za komunističku ideju), ali izvan nje sigurno. Fire žigoe Staljina jer je ostao van sukoba do juna 1941, a ne i Ruzvelta koji je u rat ušao skoro pola godine kasnije. Poređenje uzroka ulaska u rat bi još više blamiralo fireovsku konstrukciju: SSSR je bio napadnut i teritorijalno ugrožen, a SAD su branile svoj prekomorski posed –koloniju na Havajskim ostrvima. Dalje, Fire podvlači antifašističku doslednost Francuske i Engleske, stidljivo govori o Minhenu 1938, ali zaboravlja da V. Britanija nije vodila kopneni rat na svojoj teritoriji, a da je De Gol komandovao otporom sa bezbednog ostrva. Treba odmereno oceniti dijalektiku razvoja i učinak socijalističkih režima. Fireu je to strano. On izričito tvrdi da "komunizam nestaje u nekoj vrsti ništavila". Dok je iza Napoleona ostao "širok trag uspomena, ideja i ustanova, iza sovjetskog carstva ostaje tabula rasa" (Fire 1996, 8-9). Hobsbawm je odmerenije uočio da bi bez sovjetskih žrtava evropski liberalni kapitalizam kapitulirao pred fašizmom, a sadašnji zapadni svet bi dugo činile izolovane SAD i niz različitih autoritarnih i fašističkih režima. Ironija istorije je u tome što je najtrajnija tekovina Oktobra upravo učvršćenje "naprednog zapadnog sveta" i građanske demokratije. Dakle, ako se put Oktobra definitivno iscrpeo to ne znači da treba umanjivati njegov značaj. Zato Hobsbawm razložno dodaje da su burne promene s kraja 1980-ih pod snažnim uticajem 1917.